

सर्व अंगीकृत रुग्णालयांमध्ये महात्मा
ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजना व
प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजनेच्या
अंमलबजावणीबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: कपासू-२०२०/प्र.क्र.२६०/आरोग्य-६
गो.ते. रुग्णालय आवार, १० वा मजला,
नवीन मंत्रालय, मुंबई -०१
दिनांक: २७ मे, २०२१

- वाचा: १) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: रास्वयो-२०१८/प्र.क्र.७४/आरोग्य-६,
दिनांक २१ सप्टेंबर, २०१८.
२) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: मफुयो-२०१८/प्र.क्र.२५७/आरोग्य-६,
दिनांक ११ जानेवारी, २०१९.
३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : रास्वयो-२०१८/प्र.क्र.७४/आरोग्य-६,
दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९.

शासन परिपत्रक :-

दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये आयुष्मान भारत-प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेशी संलग्नीकरण करून दोन्ही योजना दिनांक ०१.०४.२०२० पासून राज्यात राबविण्यात येत आहेत. सदर योजना ह्या पूर्णतः cashless योजना असून योजनेतून पात्र लाभार्थ्यांना अंगीकृत रुग्णालयांमध्ये पूर्णतः मोफत उपचार पुरविले जातात. महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेतर्गत प्रति कुटुंब प्रति वर्ष रु.१.५ लक्ष रुपयापर्यंत मेडिकल व सर्जिकल उपचार व किडनी प्रत्यारोपणासाठी रु. २.५ लक्ष रुपयापर्यंत उपचार अनुज्ञेय आहेत. तसेच प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजनेतर्गत प्रति कुटुंब प्रति वर्ष रु. ५ लक्ष रुपयापर्यंत उपचारांचा लाभ अनुज्ञेय आहे.

२. सदर योजनेतर्गत शासकीय व खाजगी अशा दोन्ही प्रकारची रुग्णालये अंगीकृत करण्यात आली आहेत. अंगीकृत खाजगी रुग्णालयांमध्ये सुधारीत महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजना व प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना या शासकीय योजना राबविण्यात येत असल्याची माहिती रुग्णालयांकडून दिली जात नसल्याचे तसेच अंगीकृत खाजगी रुग्णालयाकडून आरोग्य विमा योजनेत उपचारास नकार देणे, कमी दर्जाच्या सेवा देणे, सदर योजनेत रुग्णसेवा निशुल्क असताना रुग्णाकडून अधिकच्या रकमेची मागणी करणे याबाबतच्या तक्रारी नागरिकाकडून तसेच लोकप्रतिनिधीकडून निवेदने शासनास प्राप्त होत आहेत. सदर योजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत:-

- १) एकत्रित महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजना व प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पिवळे, केशरी, अंत्योदय, अन्नपूर्णा शिधापत्रिका धारक तसेच १४ अवर्षणग्रस्त जिल्ह्यातील शुभ्र शिधापत्रिकाधारक शेतकरी तसेच बांधकाम कर्मचारी व त्यांचे कुटुंब, शासकीय आश्रम शाळेतील अनाथालयातील मुले, शासकीय वृद्धाश्रमातील ज्येष्ठ नागरिक, अधिस्विकृती धारक पत्रकार व त्यांची कुटुंबे यांचा लाभार्थी गटामध्ये समावेश आहे. योजनेचा लाभ घेण्यासाठी वैध शिधापत्रिका/विभागाने दिलेले ओळखपत्र व फोटो आवश्यक आहे. अंगीकृत रुग्णालयाने योजनेचे नाव, योजनेची संपूर्ण माहिती स्पष्टपणे प्रदर्शित करणारे बॅनर/फलक दर्शनी भागात बसवणे गरजेचे आहे.
- २) महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेच्या अंगीकृत रुग्णालयात आरोग्यमित्राची नेमणूक रुग्णांना मार्गदर्शक म्हणून केली गेली आहे. आरोग्यमित्र रुग्णांच्या रेशनकार्डच्या मदतीने रुग्णांची नोंद करण्यासाठी जबाबदार आहे. रुग्णालयात नियमित round घेणे आणि रुग्णाला योजनेचा सर्व लाभ मिळत असल्याचे सुनिश्चित करण्याची जबाबदारी आरोग्यमित्राची आहे. तसेच आरोग्यमित्राने रुग्ण रुग्णालयात दाखल झाल्यापासून ते घरी जाईपर्यंत व पाठपुरावा सेवा देण्यासाठी रुग्ण व रुग्णाच्या नातेवाईकांना पूर्ण सहकार्य करणे आवश्यक आहे. परंतु काही कर्मचाऱ्याकडून/आरोग्यमित्राकडून याबाबतची कार्यवाही होत नसल्याचे शासनाकडे प्राप्त झालेल्या तक्रारीवरून निदर्शनास आलेले आहे. यापुढे आरोग्यमित्रांकडून नेमुन दिलेल्या कामकाजात/ रुग्णाला व रुग्णाच्या नातेवाईकाला सहकार्य करण्यास टाळाटाळ केल्याच्या किंवा दुर्लक्ष केल्याच्या किंवा अशा काही इतर बाबी निदर्शनास आल्यास, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, राज्य आरोग्य हमी सोसायटी, मुंबई यांनी नियमानुसार आवश्यक ती तात्काळ कारवाई करावी.
- ३) सर्व जिल्ह्यातील सर्व अंगीकृत रुग्णालयांना आठवड्यातून एकदा जिल्हा समन्वयकांनी भेट देऊन आरोग्यमित्रांच्या कामकाजाचा आढावा घेणे आवश्यक आहे. तसेच योजनेची माहिती सर्वसामान्यांपर्यंत पोहोचण्यासाठी जिल्हा समन्वयक व विभागीय व्यवस्थापक यांनी प्रयत्न करणे आवश्यक आहे.
- ४) दिनांक २६.०२.२०१९ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २ नुसार परिशिष्ट- १ मध्ये प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना व महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेकरीता समितीची रचना व कार्यक्षेत्र याची निश्चिती केली आहे. सदर शासन निर्णयातील परिशिष्ट -१ अ.क्र.५ जिल्हा सनियंत्रण व तक्रार निवारण समितीची स्थापना करण्यात आली आहे. सदर समितीचे अध्यक्ष जिल्हाधिकारी असून सदस्य सचिव जिल्हा शल्यचिकित्सक आहेत. जिल्ह्यातील योजनेच्या कामकाजाचा सर्वांगीण आढावा घेणे, योजनेच्या सुलभ अंमलबजावणीकरीता विमा कंपनी/अंमलबजावणी सहाय्य संस्था यांना सूचना करणे, जिल्हा कार्यक्षेत्रातील रुग्णालय अंगीकृत करणे, कार्यरत रुग्णालयाचे तात्पुरते निलंबन किंवा अंगीकरण रद्द करणे, याकरीता राज्य आरोग्य हमी सोसायटीस शिफारस करणे, जिल्हा स्तरावरील प्राप्त तक्रारींचे निराकरण

करणे, समितीची बैठक दर तीन महिन्यांतून एकदा आयोजित करणे इ. कार्यक्षम विहीत केली आहे. तथापि याबाबतची कार्यवाही जिल्हास्तरावरून होत नसल्याचे दिसून येते. तरी सदरहू शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत आढावा राज्य आरोग्य हमी सोसायटीने दर तीन महिन्यांनी घ्यावा.

- ५) सदरहू योजनेची माहिती जिल्ह्यातील सर्वसामान्य लाभार्थ्यांपर्यंत पोहोचणे आवश्यक आहे. तसेच नागरिकांना खाजगी व शासकीय अंगीकृत रुग्णालयात योजनेची माहिती सहजपणे उपलब्ध होण्यासाठी योजनेचे नाव, योजनेची संपूर्ण माहिती स्पष्टपणे प्रदर्शित करणारे बॅनर/फलक दर्शनी भागात अंगीकृत रुग्णालयांनी लावले की नाही ? याबाबत जिल्हा शल्यचिकित्सक यांनी सुनिश्चित करून राज्य आरोग्य हमी सोसायटीस कळवावे.
- ६) दिनांक २१.०९.२०१८ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ५ नुसार आरोग्य विमा योजनेत उपचारांस नकार देणे किंवा कमी दर्जाच्या सेवा देणे या अनियमिततेच्या बाबतीत प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना व महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेतर्गत अंगीकृत रुग्णालये यावर पॅकेज रक्कमेच्या पाचपट दंड आकारण्यास व लाभार्थ्याने खर्च केलेली रक्कम/लाभार्थ्याकडून घेण्यात आलेली रक्कम (एक भाग) त्यास परत करण्यात येऊन उर्वरीत चार भागाची रक्कम सोसायटीच्या प्रशासकीय खात्यात वर्ग करण्याची तरतूद करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच संबंधित अंगीकृत रुग्णालयाकडून वसुली न झाल्यास, रुग्णालयाचे दावे प्रदान न करणे, रुग्णालयास निलंबित करणे, रुग्णालयाचे अंगीकरण रद्द करणे याबाबत कायदेशीर कारवाई करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार योजनेतील अंगीकृत रुग्णालयाविरुद्ध राज्य आरोग्य हमी सोसायटीने कारवाई करावी.
- ७) दिनांक २९.०४.२०२१ रोजी मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांनी व्हिडीओ कॉन्फरन्सद्वारा राज्यातील २२५ रुग्णालयात राबविल्या जाणाऱ्या प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना व महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेचा सविस्तर आढावा घेतला. सदर योजनेच्या कामात अनेक कमतरता दिसून आल्या. जन आरोग्य योजनेचे खाते न उघडणे, वैद्यकीय समन्वयकाची नियुक्ती न करणे, स्कॅनर-प्रिंटर-इंटरनेट इ. सुविधांची उभारणी न करणे, विमा कंपनीकडे दावे क्लेम सादर न करणे इत्यादी बाबी निदर्शनास आलेल्या आहेत. या अनुषंगाने सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक यांना सुचित करण्यात येते की, याबाबतीत तातडीने कार्यवाही करावी.
- ८) सदर योजनेतर्गत सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या नियंत्रणाखालील आरोग्य सेवा आयुक्तालयाच्या अधिनिस्थ संस्थांच्या माध्यमातून जमा होणाऱ्या निधीचा विनियोग करण्याबाबत संदर्भाधीन क्र. ०२ मधील शासन निर्णय दिनांक ११ जानेवारी, २०१९ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेला आहे. सदर शासन निर्णयानुसार विम्याद्वारे प्राप्त होणाऱ्या रक्कमपैकी २० टक्के रक्कम प्रोत्साहनात्मक भत्ता म्हणून रुग्णसेवा पुरविण्याच्या संस्थेतील अधिकारी व कर्मचारी यांना अदा करण्यात येतो. तर, ५२ टक्के निधी हा सदर शासन निर्णयातील **परिशिष्ट-अ** मधील बाबींवर रुग्णालयाला खर्च करण्याची मुभा आहे. ही बाब विचारात घेता, आरोग्य सेवा आयुक्तालयाने सदरहू योजना अंगीकृत शासकीय रुग्णालयात प्रभावीपणे राबविण्यात यावी.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक २०२१०५२७१४३२५०४२१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.नि.गाडगे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मंत्री (सा.आ. व कु.क.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा.राज्यमंत्री (सा.आ. व कु.क.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- ४) संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई.
- ५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, राज्य आरोग्य हमी सोसायटी, वरली, मुंबई.
- ६) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई
- ७) विभागीय आयुक्त (सर्व).
- ८) आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व).
- ९) आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
- १०) जिल्हाधिकारी (सर्व.)
- ११) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
- १२) सह सचिव / उप सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) सहसंचालक/ उपसंचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळे (सर्व).
- १४) जिल्हा शल्य चिकित्सक (सर्व).
- १५) जिल्हा आरोग्य अधिकारी (सर्व).
- १६) नियंत्रक, शिधावाटप, मुंबई.
- १७) जिल्हा माहिती अधिकारी (सर्व).
- १८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व रुग्णालये (सर्व).
- १९) निवड नस्ती (आरोग्य-६).